

A' ROMAÍ TSÁSZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult *BÉTSBÖL* Kedden 4. Januáriusban 1791.

Bétsből egy örvendetes — és több apro hírek.

A' mi Felséges Királyunk előbbeni nyavallyájából, mely az ujj elztendei szokott Udvari Galát is ezen lion. 12-dikére, u. m. a' Nápolyi Felségnek születése napjára halasztá; már alkalmasint felgyogyult; és az egész F. Udvar kívánt állapotban vagyón — sőt a' mi leg nagyobb öröm — mind ja' két ifjú Hertzeg Afiszonyok — mind a' fő Hertzeg Ferentz, mind a' fő H. Ferdinánd Hitelsei az *Abraham* áldása szerint való meg-áldatott téttel lenni mondatnak. — A' Belgiumi Kormányozó Hertzeg és Hertzeg Afiszony ezen hónapban Belgium felé indulnak. — Itt van még Bétsben egész Polony, és Gyűlések tsak 16-dikban fognak előbbször lenni; mert a' Palatinus 12-dikben az Udvari Galán ittez

léssen, minden más Nemzetünkbeli fő Méltósággal — tehát a' Magyar Diatáról semmit sem írtunk bizonyost. — A' Kolosvári Posta pedig még meg-nem érkezett. — Most fizetnék jól-meg a' hónapnak, csak esne, de nem akar. — A' Nápolyi Felségnek meg-szánkáztatására minden F. Udvari Köszületék még vagnak. — A' vallás dolga eránt még semmi bizonyos nem határozódott ő Felsége által, ennyit tudunk mondani.

— — — — — Az *Illyriai* Nemzetnek gyűlése el-végeződött, és F. M. L. Baró *Smidfeld* már innen Péterváradra által-is ment. —

a' Députátusok el-ozlottanak. — A' Pruszus Udvarhoz jövő Török Követnek Temesvárt már lovakat állítottanak v-la-ki, sőt Budán-is a' múlt hónapnak utólján; erről következő Levelünkben többet hallunk. — A' Szélekről olly hírek érkeztek, hogy a' Nagy Vezér' Táborát a' Muzka egészen meg-korbátsolta volna — meg haljuk minden órán. — Még a' Békeiséget-kötő *Congressus* is halgat; azért csak egy kis illendő várakozással légyünk.

Egy igen nevezetes történet Gallitziából: — „Itt egy Atya a' maga el-fzőkött katona fiát, mint hadi fzőkövényt maga vitte-bé a' Katonai fogságba, de az azért ajánlott pénzt el-nem vette, így szólván: Én az én fiamat pénzen el-adni nem akarom; hanem azt kívánom, mint az én Királynak hűség-jobbágya, hogy a' maga bűnéért meg-büntetté-vén, mint a' kire már most nem-is sok szükség vagnon, bocsáttásék haza. A' Hadi Komandó ezen történetet bé-jelentette ő Felségének; melyre a' Kegyelmes Király azonnal azt végzé, hogy ezen hív Atyának valámig él 25 forintja járjon minden elz-tendőben, a' fia pedig minden büntetés és fizetés nélkül bocsáttásék haza a' Katonaságból. Az öreg hív Atya egy az ő Felsége képét viselő arany emlé-keztető pénzt nyere, melyet a' maga Parazti köntösén fog hőlégig viselni. A' Virtus soha sem vez-tette el a' maga jutalmát. Tanuljatak Atyák a' ti gyermekeiket az egyenes útan nevelni.

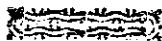
Külső Országai hírek.

Austriai Belgium. — A' békéltető Anglus, Hol-
lándus és Pruzszus Ministerek, a' Belga Tartomá-
nyoknak az Austriai Ház alá való szerentsés vizs-
sza téréseket, a' múlt hónap 10 dikén, közönséges
meg-egyezesék által petsételték meg. Ezen egyezés-
nek rövid summája így következik. — „A' ne-
vezett Ministerek mindent el követtenek, hogy a'
Belgákat réa vehessék az Austriai Ház alá való
vizsza térésre. Ezen vizsza térésnek Nov. 21-di-
dikéig kellett volna önként véghez menni; melly
mindazonáltal a' Ts. és K. Sergeknek bé-érkezések
után esett meg. Következendők azok az Artikulusok,
mellyeket a' békéltető Ministerek a' Ts. és K. Mi-
nisterrel együtt, meg-egyezett akarattal, magoknak
a' Tartományoknak, az Uralkodónak, az szomszé-
dos és közben-járó Hatalmoknak köz javára és bá-
torságára meg-erősítettnek. „

„ I.) Midőn a' Tsászár a' Belgáknak Homá-
giumokat a' szokott rend-tartás szerint el-fogadja,
ugyan ekkor meg-fogja erősíteni minden ő Con-
stitutiojikat, Privilegiumjaikat 's törvényes szokásai-
kat, mellyek iránt VI-dik *Károly és Mária Theresia*
Inauguratiojok alkalmatosságával bizonyosokká
tétettnek volt. — II.) A' Tsászár tökéletesen el-
felejtkezik minden meg-esett törvénytelenégekről,
és ha szintén ő Felségének 14-dik Okt. költ Pátense
szerint, csak azokat illethetné ezen ő Felsége Ke-
gyelme, kik Nov. 21-dike előtt fegyvereiket le-tették:
ki-terjeszti ő Felsége a' maga Kegyelemét mindazon
által mindekre, ki-vévén egy néhányokat, kik tu-
lajdon hibájok által olly szerentsétlenné tették ma-
gokat, hogy a' Kegyelemre éppen érdemetlenek;
ide értvén azon gonosz-tételeket-is, mellyeknek a'
pártosághoz semmi bé-folyása nintsen. —

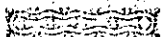
III.) Noha fegyverrel kellett ő Felségének a' Bel-
gáknak magok tökéletes meg-adását végre hajtani;
nem vonnya meg mindazonáltal így is, a' Közben-
járó Hatalmanságoknak kérésére, azon engedelmeit,
mellyeket arra az esetre ígért volt a' Belgáknak,

ha magokat önként az ő Felsége hatalma alá bo-
 tsáttanak. — Ezen engedelmel ő Felségének kö-
 vetkezendő punctumokból állanak. — 1.) Vízfza
 vonnya ő Felsége mind azokat a' fellyebb való
 Uralkodó alatt költ Rendeléseket, mellyeknek jó
 tzellya meg nem esmértetett, mellyek a' Semináriu-
 mokat, Processiókat, egyéb Sz. áhítatóságokat 's
 a' t. illetik, és mind ezeket olly móddal, a' mint
Mária Theresia alatt vóltanak a' Püspököknek igaz-
 gatása alá vízfza engedi, a' mint már ez *Luxem-
 bugban* ki-is hirdettetett, 's most már a' több Tar-
 tományokban-is ki fog hirdettetni, ha' szintén a'
 nevezett Rendeléseknek nagy része a' Tartományok-
 nak Constitutiojival nem ellenkezik-is. — 2.) A'
Lovaniumi Universitásban vízfza tészen ő Felsége
 mindeneket arra az állapotra, mint vóltanak *Má-
 ria Theresia* idejében, nevezetesen vízfza állittya ő
 Felsége a' Beneficiumoknak ki-olztatása iránt való
 régi just, mellyet *Luxemburg* iránt, további barát-
 iságos rendelésig ki-kötött. Mivel a' *Philosophia-
 nak*, *Jusnak*, Orvasi Tudománynak tanulása itten
 még rozsz lábón áll, az Uralkodónak pedig főbb
 köteleisége, a' leg jobb tanulásmódját fel-állít ni;
 erre nézve ebben a' részben a' Státusokkal edgyütt
 fog ő Felsége tanátskozni, és ujj tanulás' módját
 fog fel-állítani. — 3.) Mivel minden el törölte-
 tett Klastromokat helyre állítani lehetetlen vóloa;
 erre nézve igéri ő Felsége, hogy ezeknek el-véte-
 tett örökségeiket, a' mennyiben lehet, a' testalók-
 nak akarattyával meg-egyező tzelra fogja forditta-
 ni, még pedig a' Státusoknak jóvaslása szzerint, a'
 mint hogy ezek iránt meg-is fogja a' Státusokat és
 a' Városi szabadságuakat kérdezni. Azt-is igéri,
 hogy az el törölt Apáturságokat, mellyek az Or-
 szág-gyűlésére Deputátusokat küldenek, vízfza fog-
 ja állítani. — 4.) Ő Felsége magát egyenesen a'
 Nemzet hazafiságára bizván igéri, hogy a' kato-
 nai fel-iratásról többé szó nem lészzen, 's ujj kato-
 nákat csak a' Nemzet meg-egyezése által fog szedet-
 ni, a' mint 5-*ször* azt-is igéri, hogy a' Státusok ed-

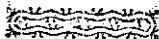
gyezése nélkül a' Nemzetre adót nem fog paranzsolni, remélvén hogy a' Nemzet ő Felségéhez 's az ő Felsége Maradékjaihoz éppen olly hűséggel fog a' Monárkhianak oltalmazása iránt viseltetni, mint a' milyennel viseltetett az ő Felsége Elejéhez.

6.) A' Törvényes és Birói Székeket el törölhetleneknek lenni hirdeti ő Felsége. — 7.) Azon Diplomai Kötés, mellyet VI-dik *Károly* az iránt adott volt, hogy az fő Dikasteriumoknál valamely hely meg-üresedvén, arra 3 Repräsentansok neveztesenek, változtatodjék Constitutióvá. — 8.) Jól lehet a' Tartományoknak nagyobb részében nints Constitutio és Privilégiumok szerint meg-határozva az, hogy a' főbb Dicastériumoknak szabadságok volna valamely új Törvény-szerzés alkalmazásával magok értelmeiket adni: mindazonáltal tanátsot fog ő Felsége a' főbb Dicastériumoktól kérdeni, valamikor csak valamely új Törvényről, vagy vámbéli Laistromnak meg-változtatásáról léfzen szó. — 9.) Igy szintén Tanátsot szándékozik kérdeni ő Felsége a' Státusoktól azon mód iránt is, melly-szerint ezen vámolás körül meg-kivántató büntetés-béli rendelések a' Törvénynek közönséges úttján mehetnek véghez. — 10.) A' Kormányozás olly móddal fog vissza-állittatni, mint volt a' *Mária Theresia* idejében: megtartva még-is ő Felsége magának azt a' just, mely szerint, ha a' szükség kívánni fogja, de így is a' közönséges kívánság szerint, ebben változtatást tehassen. — 11.) A' Katonának fő Komendérozóik és az ő Felsége tellyes hatalmu Ministere, a' közönséges Kormányozóktól fognak függeni. A' Brabantziai katonai Kormányozó a' Közönséges Kormányozó előtt tézile a' magahitét: és attól a' szempillantástól fogva, hogy a' tökéletes tsendesség helyre állittatott, a' Polgárok ellen a' Katonaság, semmi egyéb esetben ne használtathassék, hanem csak a' Birónak Decretumá tellyesítésére, és a' Magisztrátusnak, 's főbb Dicastériumoknak kéreésekre. — 12.) A' tessi büntetéseket 's polgári rendeléseket tárgyazó Törvények iránt egyet szándékozik

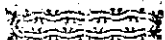
kozik ő Felsége érteni a' Státusfokkal, t. i. hogy minémü változásokat kellene ezekben tenni 's igéri ő Felsége, hogy semmit ezen Törvényi rendekben meg nem változtat, a' nélkül hogy a' Státusfokat tanáts iránt meg ne kérdje. — 13.) Ha a' Constitutioknak egyik vagy másik Artikulusa iránt kétség támodna; ekkor ő Felsége Commissáriusokat rendelve, ekkor ezek azon Tartománynak Commissáriusaisaival fognának a' dolog iránt tanátskozni, mellyeket illet ezen dolog, 's a' ki menetele a' tanátskozásnak ő Felsége elejébe terjesztetik. Ha ezek meg nem edgvezhettek, a' Státusok közzül fognak részre nem hajló személyek e' végre ki-rendeltetni, a' dolog ezeknek hitke alá bizattatik, 's ezen végső ítélők alá fogják magokat a' Státusok és a' Tsászár adni. Ilyen személyeket annyi számmal fog ki-rendelni a' Tsászár, mint a' Státusok magok. — IV.) A' Pruszszus és Anglus Király Hollándiával edgyütt jót állanak a' Tsászárnak és az ő Maradékainak a' Belga Tartományok iránt, mellyek most az ő Felsége hatalma alatt egyesítették, 's forma szerint kezességet váolnak az iránt, hogy ezen Tartományok a' több Auszriai Német Tartományokkal el-válofzthatatlanul öfzve foglaltatnak, és azon Privilégiumok és Constitutiok szerint fognak igazgattatni, mellyek iránt, a' nevezett Hatalmas-ságok nékiek jót állottanak. — V.) Ezen egyezésnek a' hónapok alatt meg kell all-írás által erős-sítettetni, vagy ha lehet még hamarébb-is: melynek Gróf *Marszi* reménség alatt addig-is alája irt. Ennek felette meg egyeztek a' Ministerek azon, hogy a' III dik Artikulus alatt le irt 13 punktumokból álló engedelmői a' Tsászárnak ezen egyezésbéli Kötés-levál mellé ragasztatsanak.

Lengyel Ország. — Gróf *Potokky* a' Lengyeleknek Konstantinápolyi Követe, óltalom és kereskedés-béli kötésre lépett a' Portával; mellynek mitsoda ki-menetele lészzen, az idő valófztya el. A' punktumai ezen kötésnek, ezek: — „ 1.) Költésönösen fogják a' két Hatalmas-ságok, edgyik a' másik.

másiknak Országaitat oltalmazni, és azon határok között meg-tartani, mellyek között a' következendő közönséges béke-ségnek meg-kötése alkalmas-ságával fognak tanáltatni. — 2.) Költsönös segit-séget ígérnek egymásnak, ha valamellyik, ezen háború el-múlván, a' másiknak, segittségére szorúl-na. A' Törökök ezen esetre 40-ezer főből álló se-gittséget tartoznak adni a' Lengyelnek, e' pedig 20-ezeret vagy valamivel többet-is. Ezen segittség pénz-el is meg-váltathatik. A' Tsázfári Udvarok nyilván ki-vagynak ezen kötésben nevezetve, mint a' kik ellen készült ezen kötés. — 3.) A' Porta olly szabad kereskedést ígért a' maga vizein Len-gyel-orzágnak, mint a' millyennel élnek nálla az ő több barátjai. — 4.) A' Lengyelek szállithat-nak a' *Fekete tengerre* 40 hajókat; *Akhirmantól* fog-va *Konstántzinápollyig* Török Zászlókkal, inuen pedig az *Archipelagusra* a' magok Zászlójokkal. — 4.) *Konstántzinápolyban* egy olly rangú Lengyel Követ fog szüntelenül lakni, mint a' millyen ran-gal él ott a' Frantz első rangú Követ.

A' *Lüttikh* felől jövő hírek azt erősiitik, hogy a' Német Birodalom kérésére 's költségére, mint egy ó ezrig való gyalog és lovas, Magyar és Ulánus katonák rendeltettenek volna F. M. L. B. *Alvin-tzynek* Kormányozása alatt a' Lüttikhi zeneboná-nak le-tsendezítésére, és a' Német Birodalom fő Tanáts-széke végezésének bé-töltetésére. — Egy *Mafrikhtból* 20-dik Dec. költ tudósítás pedig azt erősiiti, hogy éppen azon esive ment volna ott ke-resztül F. M. *Bendertől* egy Kurir Lüttikh felé, ki ezen Polgároktól egyenes válofst akar kérni az iránt, hogy akarják-e magokat az irántok tétett rendelésnek alája adni, vagy nem? A' Lüttikhiak azt mondattnak ezen kérdésre felelteknek lenni; hogy a' Tsázfárnak mind ellene álhatatlan hatal-ma, mind pedig igazság szeretete felől meg-lévénök győzettetve, az ő Felsége katonáinak ugyan el-lent nem állanak, de más-féle Német-orzági kato-nákat,

nákat, a' Tsászfáriakon kívül magok kö-falaik között bé nem botsáttanak.

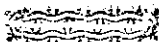
Gróf *Kinszky* Filep, — — meg-háborodott elméjében: mellyre nézve méltóztatott ő Felsége, ezen szerentsélen Gróf személyére való gondviselési, 's annak fok szép jószágainak kiszolgáltatását, az *Onafus* vizén alól 's felül lévő *Ausztriában* kormányozó Generális, és *Béts* Városa Komendánsa, Lovaság Generálja Gr. *Kinszky* József Urra bizonysága annak, hogy a' fok kints 's jószág nem elközölheti magában az elme' tsendefségét.

Nagyszombatba, szabad bé-menetelt engedett vólt néhai II-dik *Jofes* Tsászár a' 'Sidóknak. Ezen szabadságoktól el-estek, az el-múlt Jan. 28-dikán költ nevezetes Udvari határozás után; hanem azt újra megnyerték, egy felső végzésnél fogva, mely Dec. 4-dikén adatott-ki. — F. M. L. B. *Splényi* Ur, *Szabolts* Vármegyei Fő-ispánnyá tétellett.

Tapoltza 22. Dec. — Szala Vármegyében a Balaton mellett az idén ölly bő vala a' bor szüret, hogy hasonlóra a' Balaton vizében termett széles szájú zsirban sült hartsa farkán meg-éllemedett borzas bajuszú deres szakállú öreg Magyarok régen nem emlékeznek, a' hordót drágábban kellett venni, mint a' bort, most is akóját meg-lehet venni 17 — 20 — a' javát 25 garason, itzéje egy poltra, egy krajtzár; a' Somogyban 20 krajtzár egy akó bor; de azért senki se gondolja hogy rozsz borok vólnának, mert ezen Balaton-mellyéki nevezetes szőlő hegyek, Badatson, Sz. György hegye, Hallyagos 's t. nem alább való bort teremnek, mint a' Magyar Hazában esmeretes Tokaj, Hegy-allya.

és Somló szőlő hegyek, a' ki nem hiszi mennyen Balaton mellé bor vásárlani, meg-tapasztalhattya, bezzeg meg-itathatnánk most a' Kurir Deresét a' jó borból, de bezzeg széna kevés van, a' Gabona drága, egy köből búza 3 forint, a' ró's 2 forint 50 denar, a' Kukuritza 2 frt, a' zab 2 forinton fellyül is el-kelne tsák volna, most jó kellemetes őszi idők járnak, a' vetések is szépek. A' marha húsnak fontya 4 kr. contractionalis helyeken, az az a hol Katonaság szálláson van 3 póltra, egy font szalonna 7 — 8 garas, ennek drágaságát a' Tolvajok okozzák, mivel szarvas marhát, lovat, juhót, disznót miattok már nem bátorságos tartani az Istálóból is el-lopják a' disznót a' makkos-erdőről, még az olbúl is folkástút el-lopni bátorkodnak, a' Vármegye tömlőtzeből a' Táborhoz le-kifértetett gonosz-tévők közül már sokan haza, szabaldultak ezekkel is szaporodik a' Haramia Sereg. A' F. Királynak Adót nem fizetnek, a' Státusnak nem használnak, Földes Urat nem szolgálnak, Mezsei munkát nem dolgoznak, azon Polgárokat is, a' kik adót fizetnek, minden részben kötelelésegeknek eleget tesznek, meg-nyomorították, javaikból meg-szofztyák, utobb ezek sem élhetnek, fájdalom! még sintsen erántok méltó figyelem: embert ölni szokásban ment. Csitsó nevezetű Hellységben 'Sidó lévén a' Mészáros, hogy a' vágni való marhát drága ár-ron kellett meg-venni, a' pénzire ki-mehefsen, nyerhefsen-is nyomtatéknak egynéhány kutyát le-mettzett, húsát bárány hús gyanánt ki-mérte, az Elöl-járók észre vévén ki-nyomozták a' 'Sidó Házánál találtak 8 kutya bört, mellynek a' húsát pénz-zen nyerte-ki: ez valóságos igaz.

A' zabolátlan erköltsnek, boszszú álló haragnak, siralmas példáját látta e' Karátson Havában Somogy Vármegyében Alsó - Segesd Falú: hól a' Mesternek háza nem lévén, minthogy a' múlt nyáron Szombat napon elégett, 'felliérségben lakott egy némelly vagyonos Polgárnál, és ennek-is a' háza még a' nyáron ugyan-tsak Szombat napon elégett. Onnan más házhoz tétetvén a' Mester, a' falusiak közönséges hitelek szerint, önként fel gyújtotta maga Gazdájának házát, kinél Sellérkedett, azonnál ki-heveredvén a' Mester a' kertben lévő gyepre, mérges mosolygással nézte, mint lebeg a' pufztított láng fel-felé, honnan a' tűz fel 's alá tsapdoztatván, tsak hamar a' Helvetziai Vallást tartó Prédikátornak-is házába harapott, 's elborította. Egy szóval: két, három óra alatt 36 házoknak tsak a' füstölgő helyeket nézegették a' gönybe borult szemek, 's hamuvá lett vagyonyait hathatós jajjal emlegették a' zokogó szavak: míg a' Helvetziai Vallás' ujj, és tizra Imádságos Háza-is, ámbár egy szabad rétenn a' falun kívül a' szegénységnek öszve adott költségével építetve bátorságosan állott, az emészto tűznek földig prédája lett. Ember, avagy marha nem veszett, délben támodván a' tűz: pedig szinte minden háznál tsak az időnek lágysága tartóztatta életeket a' hidafokban heverő hizottaknak. Némellyek a' Mestert kimentik illy szörnyű kártételnek botsátthatatlan vétékétől, és a' támodott tűznek okául egy hizottnak vigyázatlan perkeltetését állittyák. Méltó tekintetbe venni, hogy a' 'Sidónak háza, körös körül elégett épületek közepette épen maradott: talán mivel Szombat nap volt, hogy a' Sabeszt meg-ne szegje fáradságos oltással a' 'Sidó. A' Mester olly helyre vitetett, hol szabadon ne gyújthasson.